

Sreda, 12. maj 2021

SPOROČILO ZA MEDIJE

Prenovljena Hribarjeva Vila Zlatica je odprta za javnost

Poklon dediščini Ivana Hribarja in njegovi hčerki dr. Zlatici Hribar

V Rožni dolini je svoja vrata odprla prenovljena Vila Zlatica, družinsko domovanje enega

najbolj pomembnih županov, kar jih je mesto Ljubljana imelo v vsej svoji zgodovini. Celostno prenove vile z vrtom je vodila Mestna občina Ljubljana. Novi prostor dediščinske ponudbe ponuja vpogled v življenjsko zapuščino Ivana Hribarja. V vili ima svoj novi sedež Mednarodna ustanova – Forum slovenskih kultur. Vila je za javnost odprta od torka do nedelje, ko so obiskovalci vabljeni na vodene ogledе.

Govorci slavnostnega odprtja, ki se je pred Vilo Zlatica odvil v nedeljo, 9. maja, so bili Blaž Peršin, direktor Muzeja in galerij mesta Ljubljane, dr. Andreja Rihter, direktorica Mednarodne ustanove – Forum slovenskih kultur in ljubljanski župan, Zoran Jankovič.

Blaž Peršin, direktor Muzeja in galerij mesta Ljubljane, je v svojem govoru med drugim poudaril: *»Pomen župana Hribarja, ki je začel s prenovo popotresne Ljubljane in se je kot svobodomiseln liberallec z velikimi črkami zapisal v gene našega mesta, je nemerljiv. Hribar je bil človek, ki je imel izreden posluš za razvoj in tehnološki napredek. Pomenljiva je njegova izjava: »Dvajseto stoletje bo stoletje elektrike«. Z vodilom napredka je v času njegovega županovanja širil razvoj Ljubljane v vseh smereh. Poleg njegove materializirane zapuščine, pa ne smemo spregledati njegove duhovne in kulturne veličine. Ob tem lahko samo omenimo, da je med drugim prevedel La-Fontainove basni v slovenski jezik. Bil je začetnik zbirke umetniških del mestne občine, zbirka naših impresionistov je osnova zbirk v Mestnem muzeju in Narodni galeriji.«*

Ivan Hribar je bil neutruden zagovornik Zedinjene Slovenije in združitve južnih Slovanov v skupno državo. Danes v Vili Zlatica domuje Mednarodna ustanova - Forum slovenskih kultur. *»Zaupanje med lokalno skupnostjo, kulturno institucijo in mednarodno ustanovo je redkost. Ne le v Sloveniji, ampak tudi v mednarodnem prostoru. Naše sožitje je začetek novega*

poglavja. Vez med nami pa je Ivan Hribar. Podobno kot je to počel on, Forum gradi mostove in oživčuje kreativnost slovanskih kultur. To je prikazano tudi na občasni razstavi z naslovom IZMENJUJEMO – POVEZUJEMO - OŽIVČUJEMO – PROMOVIRAMO – USPOSABLJAMO: Od Hribarja do Foruma slovanskih kultur,« je povedala dr. Andreja Rihter, direktorica Foruma slovanskih kultur.

Zoran Jankovič, župan Mestne občine Ljubljana pa je izpostavil, da je njihov interes vselej narediti nekaj, na kar smo lahko ponosni in kar lahko pokažemo celemu svetu. Prenovljena Vila Zlatica to zagotovo je. »Kar me veseli je, da nudi tako delovno okolje, kot tudi okolje, v katerem se bo lahko uživalo. Naj vila dolgo služi svojemu namenu,« je svoj govor sklenil Jankovič.

O Ivanu Hribarju, enem najbolj pomembnih ljubljanskih županov

Ivan Hribar (1851–1941) si je strmo politično pot utrl kot delaven ljubljanski mestni svetnik v letih 1882–1906 in predvsem kot vztrajen zagovornik napredka. Za svoje aktivnosti pri zgraditvi prvega ljubljanskega vodovoda je prejel naziv častnega meščana Ljubljane. Po ljubljanskem potresu leta 1895 je kot župan (1896–1910) iz Ljubljane – dolge vasi – napravil sodobno mesto: uredil je delovanje mesta, na osnovi prvega urbanističnega načrta posodobil urbano infrastrukturo, table ljubljanskih ulic in trgov je opremil z vidnejšimi slovenskimi napisi, v času njegovega županovanja je Ljubljana dobila dva pomembna nova javna spomenika (Prešernu in Trubarju), uredil je kanalizacijo, odvoz smeti, ustanovil več šol, elektrarno, mestno hranilnico, tržnico in še bi lahko naštevali.

Ivan Hribar je bil politik slovenske liberalne smeri, zagovarjal je idejo Zedinjene Slovenije in združitve južnih Slovanov v skupno državo. Bil je zgled človeka, ki se ni postavljajl z diplomami o doseženem znanju, pač pa z znanjem samim, in slednje je daleč presevalo njegovo formalno izobrazbo. Ivan Hribar se je z izjemno delavnostjo, s sodelovanjem s strokovnjaki z različnih področij in z jasno vizijo povzpel do mesta župana, veleposlanika Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Pragi (1919–1921), kraljevega pokrajinskega namestnika za Slovenijo (1921–1923) in senatorja Kraljevine Jugoslavije (1932–1938). Neomajno je bil predan slovenski narodni ideji. Njegovo življenje, delovni uspehi in dramatična smrt so ga povzdignili v legendo slovenske politike v pomembnem obdobju osamosvajanja Slovencev.

V politiki in gospodarstvu je sledil svoji viziji, če je le koristila slovenskemu narodu. Njegovo delovanje je slonelo na prepričanju, da se bomo Slovenci z lastnim kapitalom lažje borili za svojo neodvisnost, zato se je zavzemal za krepitev gospodarstva, ustanavljal je banke in zavarovalnice, boril se je za slovensko univerzo (februarja 1941 je bil odlikovan s častnim

doktoratom Univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani), slovensko akademijo znanosti, slovensko gledališče in druge narodne institucije. Kot ljubljanski župan je najprej poslovenil delovanje mestne uprave, ustanovil zbirko t. i. »ljubljskih umotvorov« – prvo zbirko bodočega ljubljanskega mestnega muzeja, Zgodovinski arhiv Ljubljane, Narodno galerijo, s podaritvijo svojih knjig je osnoval magistratno knjižnico (danes del Slovenske knjižnice). Ivan Hribar je bil ob vsem naštetem tudi novinar, časopisni urednik, prevajalec, pesnik in pisatelj, njegovi sodobniki, sodelavci ali prijatelji pa so bili Ivan Tavčar, dr. Janez Bleiweis, Janez Trdina, Ignacij Borštnik, Josip Jurčič, Alojz Gradnik, Simon Gregorčič, Anton Aškerc, Josip Stritar, Jože Plečnik, Rihard Jakopič, Maks Fabiani in drugi.

Prenova Vile Zlatica

Hribarjeva hčerka dr. Zlatica Hribar (1913–2000) je vse svoje življenje skrbela za to, da se je spomin na njenega očeta ohranjal. Večino družinske dediščine je poklonila Mestnemu muzeju Ljubljana, vilo pa je podarila slovenski državi. Aprila 2010 je Vlada Republike Slovenije prenesla lastništvo Vile Zlatica na Mestno občino Ljubljana, ki jo je dala v upravljanje Muzeju in galerijam mesta Ljubljana z zavedanjem, da so za izvedbo prenove potrebni še številni priprave in postopki, hiša pa je potrebna vsaj minimalno vzdrževanje.

Mestna občina Ljubljana je prenovo Vile Zlatica leta 2012 uvrstila v Strategijo razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana. Sledili so vsi potrebni postopki pridobivanja potrebne dokumentacije od posnetka obstoječega stanja do izdelave konservatorskega načrta. Istočasno s pripravo osnovne dokumentacije pa so v Muzeju in galerijah mesta Ljubljana pričeli z načrtovanjem vsebin in programa za Vilo Zlatica.

V letu 2017 je Mestna občina Ljubljana izpeljala postopek razglasitve Vile Zlatica za kulturni spomenik lokalnega pomena. Postopki načrtovanja in priprave dokumentacije so dolgotrajni, saj gre za javna sredstva, povezana z javnim naročanjem. S pridobitvijo vse potrebne dokumentacije je bil leta 2017 projekt obnove Vile Zlatica umeščen v Načrt razvojnih programov in v proračun Mestne občine Ljubljana. Mestna občina Ljubljana je naročila projektno dokumentacijo, ki je bila izdelana oktobra 2018. V letu 2019 je sledilo javno naročilo za izvedbo gradbeno obrtniških in restavratorskih del za obnovo. Obnova se je pričela septembra 2019, zaključila pa v začetku letošnjega leta (2021), ko je bilo pridobljeno tudi uporabno dovoljenje.

Vila Zlatica je bila do leta 2000 in smrti njene zadnje lastnice dr. Zlatice Hribar ves čas naseljena in vsaj minimalno vzdrževana. Kar dela Vilo Zlatica izjemno in edinstveno, je njena

avtentičnost in popolna ohranjenost, saj večjih posegov v preteklosti ni bila deležna. Danes so tako ohranjeni stavbno pohištvo in vsi leseni elementi, parket, lončene peči, teraco, kovinski elementi in stenske poslikave.

Vila ima predvrt ob Cesti 27. aprila, kjer je danes nadomestno zasajena lipa, ki je vidna tudi na starih fotografijah. Glavni oblikovalski element vrta na južni strani vile pa predstavlja vodni kanal z mostiči in loki, ob katerih so zasajene vrtnice vzpenjalke. Zanimivost predstavljajo tudi kamniti robniki, ki so soustvarjali značilne podobe meščanskih vrtov.

Vrednost celotnega projekta: 1.799.061,90 EUR z DDV

Vrednost gradbeno obrtniških in restavratorskih del: 1.586.858,50 EUR z DDV

Vrednost notranje opreme: 80.179,62 EUR z DDV

Pri obnovi Vile Zlatica so sodelovali:

Vodja projekta na Mestni občini Ljubljana: Jerneja Batič

Projektant: Aleš Hafner, GeaConsult d.o.o.

Projektantka notranje opreme: Mateja Kavčič, u.i.d.a.

Izvajalec gradbeno obrtniških del: Dema Plus d.o.o.

Obnova stavbnega pohištva: Mizarstvo dobrina

Restavratorska dela: CRMA d.o.o.

Dobava pohištva: Dema Plus d.o.o.

Odgovorna konservatorica: Marija Ana Kranjc, ZVKDS, OE Ljubljana

Odgovorna konservatorska zunanje ureditve: Darja Pergovnik, ZVKDS, OE Ljubljana

Rožnodolska Vila Zlatica – meščanski dom družine Hribar

Bivanjska kultura meščanstva se je napajala pri slogovnih prvinah in značilnostih veličastnih historičnih umetnostnih slogov. Arhitektura in notranja oprema meščanskih hiš oziroma domov sta odražali status in družbeni položaj novega družbenega sloja – meščana, nosilca ekonomskih, družbenih in političnih funkcij. V drugi polovici 19. stoletja je znotraj prevladujoče nemške kulture Avstro-Ogrske že delovalo slovensko narodno meščanstvo, ki je prevzelo odločilno in zgodovinsko vlogo v prepoznavanju Slovencev kot narodne skupnosti. Novi meščani so prihajali iz vrst visokega uradništva, bančnikov, poslovnežev s področja zavarovalništva, bili so lastniki tovarn. Za svoje domove so si gradili mestne palače – vile z vrtovi – in jih opremljali v veličastnih slogih, npr. slogu baroka.

Hišo na Cesti na Rožnik (danes Cesta 27. aprila) je dal za svojo družino v letih 1909 in 1910 zgraditi Leopold Klepec, poštni uradnik. Ivan Hribar, takrat veleposlanik na Češkem, je vilo kupil takoj po koncu prve svetovne vojne ter se vanjo z ženo Marijo (roj. Goričan) in hčerko Zlatico vselil štiri leta kasneje. Arhitekturo hiše, njeno notranjost in ureditev okolice je prilagajal svojim potrebam in okusu. Prva sprememba je bila povečanje parcele z nakupom sosednjega zemljišča. Na razkošno velikem vrtu, ki je danes okrnjen, so imeli Hribarjevi zelenjavni vrt, vrtno uto, toplo gredo, gnojišče in zajčnik. Na predelu vrta onstran potoka so posadili različno sadno drevje, ob potoku je bil urejen manjši ribnik z lokvanji, okoli hiše so rasli okrasno grmovje in rože.

Leta 1933 se je Hribar, ki so mu bili stari slogi in eklekticizem blizu, odločil leseno verando na južnem delu hiše nadomestiti s prizidkom. Prenovo je zaupal arhitektu Josipu Costaperarii. S prenovno je zdaj vila pridobila kletno stanovanje, pritlično knjižnico s Hribarjevo delovno sobo in spalnico v nadstropju, na vzhodni strani hiše so prizidali še vhodni vetrolov. Prostore v vili so opremili z izbranim, tudi po meri izdelanim pohištvom. Ivan Hribar je v vilo nazadnje posegel leta 1940, ko so prizidali bunker, saj je razumel, da politična situacija svet pelje v drugo svetovno vojno.

Nova stala postavitev *Ivan Hribar in ljubljansko meščanstvo*

Glavni vhod v vilo vodi skozi vetrolov mimo doprsnega kipa Ivana Hribarja (avtor Stojan Batič, 1993) do stopnišča, katerega stene krasijo številne diplome, ki jih je Ivan Hribar prejel za svoje dosežke na najrazličnejših področjih delovanja. Na njih lahko prepoznamo grafike znanih slovenskih likovnih umetnikov – Ivana Groharja, Maksima Gasparija, Ivana Vavpotiča, Gvida Birolle in drugih.

V visokem pritličju so sprejemna pisarna z muzejsko trgovino, razstavna soba za občasne razstave in glavna pisarna Foruma slovanških kultur, ki od prenove domuje v Vili Zlatica. Zgodba o ljubljanskem županu Ivanu Hribarju se začne v njegovi veličastni knjižnici. Knjižne police vgrajenega masivnega lesenega pohištva danes napolnjujejo knjige iz zbirke Sto slovenskih romanov, ki izhajajo pri FSK-ju, knjige iz Hribarjeve knjižnice pa so zdaj del zbirk Slovenske knjižnice, Narodne in univerzitetne knjižnice ter Filozofske fakultete.

Prvo nadstropje je namenjeno predstavitvi življenja Ivana Hribarja in tedanjega meščanstva. Prenovljeni prostori nekdanjega domovanja družine Hribar so v celoti opremljeni z izvornim pohištvom. Stopimo lahko v kuhinjo in kopalnico, belo dekliško spalnico z garderobno sobo, v kateri se poklanjamo spominu na dr. Zlatico Hribar – Hribarjevo hčer. Jedilnica z mizo s

popolnim meščanskim pogrinjkom ter sprejemnica, opremljena s klubskima mizicama, naslanjači, secesijskimi vitrinami, kadilskim priborom, zastori in razkošnimi preprogami, pričata o meščanski bivalni kulturi izpred sto let. Na podstrešju vile sta urejena soba za služinčad ter prostor za shranjevanje in odlaganje. Del razstave je tudi zaklonišče ali »bunker«, ki ga je dal Ivan Hribar zgraditi leto pred začetkom druge svetovne vojne.

Kolofon razstave *Ivan Hribar in ljubljansko meščanstvo*

Avtorica razstave: Irena Žmuc

Oblikovanje razstave in grafično oblikovanje: Agora Proars, Bojan Lazarevič

Produkcija: Ana Modic

Konservatorsko-restavratorska priprava: Katarina Toman Kracina, Liza Lampič, Simon Zgonec, Bojana Zavodnik, Helena Pucelj Krajnc, Zala Rebernik

Postavitev: Tehnična služba MGML

Vsi predmeti z razstave so del zbirke Muzeja in galerij mesta Ljubljane

V Vili Zlatica ima svoj novi sedež Mednarodna ustanova – Forum slovanских kultur

Ivan Hribar je bil neutruđen zagovornik Zedinjene Slovenije in združitve južnih Slovanov v skupno državo. Bil je nosilec častnih priznanj carske Rusije, Kraljevine Srbije in Kraljevine SHS ter veleposlanik Kraljevine SHS na Češkoslovaškem. Lahko rečemo, da je bila slovanska duša vtkana v njegovo bit. Prav zaradi teh dejstev je danes v Vili Zlati domovanje Mednarodne ustanove - Forum slovanских kultur.

Slednja je bila ustanovljena le mesec dni zatem, ko so se Evropski uniji pridružile prve slovanske države Slovenija, Poljska, Češka in Slovaška. Bilo je junija 2004 in slovanski jeziki so takrat prvič postali tudi uradni jeziki Evropskega parlamenta. To je bil čas nove gradnje porušeni slovanskih in evropskih mostov. Forum slovanских kultur pa je prevzel pionirsko vlogo medsebojnega kulturnega povezovanja slovanskih držav in njihovega povezovanja z ostalim svetom. To vlogo bo odslej izvajal v Hribarjevi Vili Zlatica.

Nova občasna razstava *IZMENJUJEMO – POVEZUJEMO – OŽIVČUJEMO – PROMOVIRAMO – USPOSABLJAMO, Od Hribarja do Foruma slovanских kultur*

Prva občasna razstava prinaša pripoved o Hribarjevi ideji slovanstva iz 19. stoletja ter sodobnem poslanstvu FSK, ki ga ta mednarodna ustanova udejanja v 21. stoletju. Sprehoditi se je mogoče po poteh po katerih je Hribar hodil in spoznaval različnosti ter podobnosti med slovanskimi narodi, obenem pa spoznati razvoj kulturnega sodelovanja med državami, katerih prebivalci govorijo slovanske jezike.

S tem se udejanja edinstveno poslanstvo Foruma slovanških kultur, ki že skoraj sedemnajst let na meddržavni ravni demokratično in enakopravno povezuje trinajst slovanških držav ter z izjemno skrbnostjo obnavlja, širi in krepi kulturne vezi med slovanškimi narodi. V FSK verjamejo, da kulturno povezovanje in sodelovanje lahko najboljše oživčita slovanško ustvarjalnost, okrepita slovanško identiteto in oživita kulturni dialog v evropskem in svetovnem prostoru.

Avtorica razstave: dr. Andreja Rihter.

Oblikovanje razstave: Agora Proars, Bojan Lazarevič

FOTO

	
	Vila Zlatica z vrtom, po letu 1933 © MGML
	Ivan Hribar, ljubljanski župan, 1896-1910 © MGML

	<p>Zlatica Hribar, kot maturantka na vrtu Vile Zlatice © MGML</p>
	<p>Vlaho Bukovac, <i>Zlatica in Marija Hribar</i>, olje na platnu, 1922 © MGML</p>
	<p>Poveljniški križec Legije časti je Republika Francija Ivanu Hribarju podelila leta 1922 © MGML</p>
	<p>Hinko Smrekar, <i>Ivan Hribar – Kralj Matjaž</i>, karikatura, prva polovica 20. stoletja © MGML</p>

	<p>Vlaho Bukovac, <i>Ivan Hribar</i>, olje na platnu, 1921 © MGML</p>
	<p>Družina Hribar: Zlatica, Ivan in Marija, najverjetneje ob Hribarjevi 80-letnici, 1931 © MGML</p>
<p>Fotografije Vile Zlatice danes</p>	<p>Ob objavi vedno navajajte avtorja NIK ROVAN oz. ANDREJ PEUNIK</p>